

Krystian Zalewski

konserwator zabytków
Muzeum Ziemi Karlińskiej w Karlinie

conservator of historical objects
Karlino Land Museum

Średniowieczny kościół w Karlinie – historia przekształceń budowlanych w świetle badań architektonicznych

The medieval church in Karlino – the history of building transformations in the light of architectural research

Abstrakt

W artykule przedstawione zostały wnioski z badań architektonicznych wykonanych przez autora w okresie od października 2016 roku do września 2017 roku. Przeprowadzone badania architektoniczne w karlińskiej świątyni polegały na analizie materiału użytego do jej budowy i nie obejmowały konstrukcji drewnianych (więźby dachowej w prezbiterium, korpusie nawowym, wieży oraz dzwonnicy). Do opracowania badań wykonano analizę architektoniczną murów kościoła. W ramach przyjętych kryteriów zbadano ich styki, które przedstawiono graficznie w postaci węzłów badawczych w celu ustalenia wzajemnej chronologii oraz zaznaczono na dokumentacji fotograficznej. Mury zostały również porównane pod kątem wątków konstrukcyjnych, kolorystyki cegieł, rodzaju zaprawy, wielkości cegieł i sposobu opracowania spoiny. W połączeniu z kwerendą archiwalną badania te pozwoliły na rozpoznanie przekształceń budowlanych, rozwarstwienie chronologiczne i próbę rekonstrukcji poszczególnych faz budowlanych, a także na szczegółowe określenie średniowiecznej techniki budowlanej. Omówienie tych właśnie aspektów jest głównym celem niniejszego artykułu.

Słowa kluczowe: Karlino, średniowiecze, architektura, kościół, badania architektoniczne, konserwacja

Abstract

The article presents the conclusions from the architectural research carried out by the author in the period from October 2016 to September 2017. The architectural research carried out in the Karlino church consisted of an analysis of the material used for its construction and did not include wooden structures (roof trusses in the chancel, nave body, tower and belfry). An architectural analysis of the church walls was carried out for the study. As part of the criteria adopted, their joints were examined, which were graphically presented in the form of research nodes in order to establish a mutual chronology, and marked on the photographic documentation. The walls were also compared in terms of the construction bonds, colour of bricks, type of mortar, size of bricks and the way of joint preparation. Together with the archival study, the research allowed for the recognition of building transformations, chronological stratification and the attempt at reconstruction concerning individual construction phases, as well as the detailed definition of the medieval building technique. The discussion of these aspects is the main purpose of this article.

Keywords: Karlino, Middle Ages, architecture, church, architectural research, conservation

Krystian Zalewski, absolwent Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, kierunek: ochrona dóbr kultury, specjalność: konserwatorstwo. Pracownik Muzeum Ziemi Karlińskiej w Karlinie. Jego obszar zainteresowań to badania architektoniczne oraz historia technik budowlanych. W ramach pracy magisterskiej przeprowadził badania historyczno-architektoniczne średniowiecznego kościoła w Karlinie pod kierunkiem dr. Macieja Prarata: *Średniowieczny kościół w Karlinie – historia przekształceń budowlanych w świetle badań architektonicznych oraz problematyka konserwatorska*. W ramach studiów na UMK odbył pod kierunkiem dr. Macieja Prarata i dr. inż. arch. Ulricha Schaafa praktyki, których wynikiem była *Dokumentacja badań architektonicznych zachodniego masywu bazyliki katedralnej św. Jana Chrzyciela i św. Jana Ewangelisty w Toruniu, ul. Żeglarska 16*. Wraz z dr. M. Praratem oraz Ł. Rzepczyńskim pracował przy dokumentacji *Wstępne badania*

Krystian Zalewski, graduate of the Department of Fine Arts of the Nicolaus Copernicus University in Toruń, field of study: protection of cultural goods, specialization: conservation studies. Employee of the Karlino Land Museum. His area of interest includes architectural research and the history of building techniques. As part of his master's thesis, he conducted historical and architectural research of the medieval church in Karlino under the supervision of Maciej Prarat, PhD: *The medieval church in Karlino – the history of building transformations in the light of architectural research, and the conservation issues*. As part of his studies at the Nicolaus Copernicus University, he completed a traineeship under the supervision of Maciej Prarat, PhD and Ulrich Schaaf, PhD, Eng. Arch., which resulted in the *Documentation of architectural research of the western massif of the Cathedral Basilica of St. John the Baptist and St. John the Evangelist in Toruń, 16 Żeglarska Street*. Together with M. Prarat, PhD and

historyczno-architektoniczne dawnego Domu Towarzystwa Kasyno z 2. poł. XIX w. znajdującego się w Kwidzynie. Odbył także półroczne praktyki z badań architektonicznych pod kierunkiem dr. M. Prarata, których przedmiotem były części kościoła w Karlinie niepodlegające wcześniej analizie strukturalnej. K. Zalewski jest członkiem Stowarzyszenia Muzealników Polskich.

Ł. Rzepczyński he worked on the documentation of *Preliminary historical and architectural research of the former Casino Society House from the second half of the 19th century located in Kwidzyn*. He also completed a six-months traineeship in architectural research under the supervision of M. Prarat, PhD, the subject of which were fragments of the church in Karlino previously out of the scope of the structural analysis. K. Zalewski is a member of the Association of Polish Museologists.